

Cultura Audiovisual

La creació audiovisual forma part essencial tant de l'expressió artística contemporània com de la comunicació mediàtica que caracteritza a la nostra època, per la qual cosa entendre-la resulta útil per desenvolupar-se en el món que ens envolta. La matèria de Cultura Audiovisual contribueix a això perquè, d'una banda, facilita als alumnes unes eines vàlides per al processament crític de la informació audiovisual que li arriba des de múltiples vies i, per una altre, li proporciona els coneixements, destreses i actituds necessaris per elaborar les seves pròpies produccions audiovisuals. Per això últim, s'han de tenir en compte els múltiples aspectes que s'interrelacionen en aquest terreny: guió, producció, fotografia, il·luminació, so, interpretació, direcció d'art, muntatge, etc.; tot això dins d'una experiència de treball col·laboratiu, la qual cosa implica posar en funcionament diferents processos cognitius, culturals, emocionals i afectius. Igualment, la pràctica audiovisual posa en marxa el pensament creatiu i divergent dels alumnes, tot propiciant el desenvolupament dels valors i l'enriquiment de la seva identitat personal.

En el seu aprenentatge audiovisual, és convenient que els alumnes investiguin les solucions que els diferents creadors i creadores han plantejat en situacions anàlogues a les que pogués trobés en les seves pròpies produccions, la qual cosa permet incidir en un procediment de treball que comunica tant el processament crític de la informació audiovisual com l'adquisició de coneixements, destreses i actituds per a dur a terme projectes propis. D'igual forma, l'anàlisi de produccions audiovisuals de diferents èpoques i cultures l'ajuda a conèixer el patrimoni audiovisual global i a familiaritzar-se amb nombroses referències, la qual cosa permetrà establir vincles amb altres disciplines artístiques, a més d'enriquir les creacions pròpies.

Quant al procés creatiu, resulta important distingir entre les peces amb voluntat de autoexpressió personal com aquelles que es difonen i es fomenten especialment per les xarxes socials i a les quals els alumnes soLEN estar habituats i les produccions audiovisuals amb uns propòsits comunicatius concrets i que impliquin un missatge i uns destinataris prèviament definits fora de l'àmbit personal. En tots dos casos, la matèria de Cultura Audiovisual posa especial atenció a la cerca de l'originalitat, a l'espontaneïtat en l'expressió d'idees, sentiments i emocions a través d'un llenguatge inclusiu i respectuós, i a la innovació i el pensament crític i autocrític. Per això, atesa la naturalesa híbrida del mitjà audiovisual, és indispensable apropiar-se i controlar els aspectes tècnics de diferents disciplines, les seves eines i els seus llenguatges. Els alumnes han d'aprendre a comunicar-se amb aquest mitjà, fent seva la idea de l'error o del fracàs com a aprenentatge i estimulant el desig d'expressar una visió del món pròpia a través de produccions audiovisuals. L'anàlisi i l'avaluació d'aquest procés els permetrà prendre consciència de l'audiovisual com a mitjà de coneixement i de resolució de problemes, tot facilitant a més una aproximació crítica a la seva naturalesa com el principal transmissor d'idees i continguts en el món

contemporani. Aquesta matèria, en definitiva, contribueix de manera decisiva a l'educació de la mirada.

Tot el que s'ha exposat més amunt es troba en l'origen de les competències específiques de Cultura Audiovisual, que sorgeixen dels objectius generals de l'etapa i de les competències clau previstes per a l'etapa de batxillerat, especialment dels descriptors de la competència en consciència i expressió culturals, als quals s'afegeixen aspectes relacionats amb la comunicació verbal i escrita, la digitalització, la convivència democràtica o la interculturalitat.

Els criteris d'avaluació, que es desprenden directament d'aquestes competències específiques, estan dissenyats per a comprovar el seu grau de consecució per part dels alumnes.

Els sabers bàsics s'estructuren en quatre blocs. El primer, «Fites i contemporaneïtat en la fotografia i l'audiovisual. Formats audiovisuals», recull els sabers relacionats amb la història d'aquests mitjans i la seva situació actual, així com els diversos formats que ha generat l'audiovisual. El segon bloc, titulat «Elements formals i capacitat expressiva de la imatge fotogràfica i el llenguatge audiovisual», comprèn els elements gramaticals i expressius essencials per a realitzar una anàlisi formal, des de les formes geomètriques bàsiques fins al color o les funcions de la imatge. El tercer bloc, «Expressió i narrativa audiovisual», abasta els aspectes necessaris per a la creació d'un relat audiovisual. Finalment, «La producció audiovisual. Tècniques i procediments» inclou la planificació per fases, els mitjans tècnics i la difusió d'una producció audiovisual, així com les tècniques necessàries per al treball en equip i l'avaluació de les produccions.

Per a l'adquisició de les competències específiques de la matèria, és convenient dissenyar situacions d'aprenentatge que permetin als alumnes explorar una àmplia gamma d'experiències d'expressió a través del llenguatge fotogràfic i audiovisual, utilitzant tots els mitjans disponibles, que podran abastar des de càmeres estenopeiques de fabricació pròpia, fins a telèfons mòbils, cèrcols de llum i ordinadors, passant per tot l'equipament propi d'una producció audiovisual que el centre pugui proporcionar. Les situacions d'aprenentatge han de ser estimulants i inclusives, tenint en compte les àrees d'interès, les referències culturals i el nivell de desenvolupament dels alumnes. A més, hauran d'incloure continguts transversals referits a la creació de projectes sostenibles, al consum elèctric responsable i a la seguretat en l'acompliment de les tasques, contribuint així a una formació global i una educació ambiental dels alumnes. La seva complexitat ha d'augmentar gradualment i pot requerir la participació simultània en diverses tasques, a més de contribuir a desenvolupar actituds d'obertura, respecte i afany de superació i millora. Atès que tota producció audiovisual adquireix veritable sentit quan és mostrada, benvolguda, analitzada i compartida en públic, així haurà de fer-se amb els projectes que s'emprenguin en la matèria, facilitant que els alumnes no sols siguin espectadors de les produccions alienes, sinó que ho siguin també de les seves pròpies, la qual cosa contribuirà a la seva

formació integral i al desenvolupament de la intel·ligència emocional, la humilitat, l'autoconfiança, la socialització, i la maduresa emocional, personal i acadèmica.

Competències específiques

1. Analitzar imatges fotogràfiques fixes i produccions audiovisuals de diferents estils, formats, gèneres i cultures, valorant les seves qualitats plàstiques, formals i semàntiques i reflexionant sobre la història de tots dos mitjans, per desenvolupar el criteri estètic, valorar el patrimoni, ampliar les possibilitats de gaudi i enriquir l'imaginari propi.

Les manifestacions de la fotografia i l'audiovisual es troben en augment exponencial en la societat contemporània. Els alumnes han de manejar amb desimbotllura la seva anàlisi, tot valorant les seves qualitats plàstiques, formals i semàntiques per mitjà de produccions orals, escrites, audiovisuals i multimodals en les quals s'expliquin des de la justificació dels moviments de càmera fins a la importància de l'enquadrament i l'ús del fora de camp, passant per la significació del color. Per a això, han de visionar imatges fotogràfiques fixes i produccions audiovisuals que permetin apreciar la pluralitat de representacions que tots dos mitjans possibiliten, ampliant el punt de vista tant cap a les obres de diferents èpoques com cap a les provinents d'altres cultures. A més, entre els exemples analitzats s'ha d'inserir la perspectiva de gènere i la perspectiva intercultural, amb èmfasi en l'estudi de produccions realitzades per dones i per persones de grups socials i poblacionals que sofreixen discriminació, així com de la seva representació en la creació fotogràfica i audiovisual. En el procés, els alumnes han de reflexionar sobre la història de tots dos mitjans, per al que és indispensable conèixer la seva evolució tecnològica, aturant-se en les fites específiques de l'audiovisual, com la incorporació del so a la imatge.

L'assimilació activa d'aquests coneixements desenvoluparà el criteri estètic dels alumnes, afavorit per l'acostament a obres de tota classe d'estils, formats i gèneres, la qual cosa contribuirà igualment al fet que aprengui a valorar el patrimoni fotogràfic i audiovisual global. Finalment, l'adquisició d'aquesta competència fomenta també l'enriquiment de l'imaginari dels alumnes, recolzat en el descobriment de formes d'expressió diferents d'aquelles amb les quals està més familiaritzat, a més d'ampliar les possibilitats de gaudi de tots dos mitjans en partir d'un acostament informat.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, CCL2, STEM2, CD1, CCEC1, CCEC2.

2. Elaborar produccions audiovisuals individuals o col·lectives, emprant la pròpia presència en la imatge i la banda de so iavaluant el rigor ètic i formal dels procediments, per expressar i comunicar idees, opinions i sentiments i construir una personalitat creativa oberta, àmplia i diversa.

Portar a bon terme una producció audiovisual és el resultat d'un procés complex, que implica, d'una banda, la capacitat d'introspecció i, per un altre, la de projecció de les pròpies idees, sentiments, i opinions, donant-los una forma original i personal. Així mateix, en incorporar característiques de diferents arts, el llenguatge audiovisual es defineix per la seva naturalesa interdisciplinària i híbrida, per la qual cosa els alumnes han d'afrontar el repte de la creació audiovisual a partir una personalitat creativa oberta, àmplia i diversa, que involucri un acostament a altres mitjans d'expressió. En aquest procés, és important que els alumnes aprenguin a utilitzar en les seves produccions la seva pròpia presència en la imatge i en la banda de so com un recurs expressiu i comunicatiu més, tot reforçant així l'autoconeixement i l'autoconfiança. A aquest efecte, és convenient fer servir la pràctica de la fotografia com a mitjà d'aproximació a través del qual s'assimilin algunes de les nocions tècniques i formals bàsiques del llenguatge audiovisual.

D'altra banda, els alumnes han de ser conscient que les eines que se'ls proporcionen per transmetre idees, opinions i sentiments en la creació audiovisual poden ser emprades amb un major o menor rigor ètic i formal. Aquest aspecte es pot desenvolupar a partir de la posada en comú d'exemples triats de diversos formats, gèneres i terrenys (com el del periodisme televisiu), i la seva comparació amb els procediments de treball dels alumnes, que, d'aquesta manera, ha d'entendre que l'efecte cercat en l'audiència mai pot posar-se per sobre d'un tractament ètic i formal dels materials. Per a això, ha de comprendre la sintaxi del mitjà audiovisual en tota la seva complexitat, integrant de manera activa i conscient el respecte a la posició del públic receptor.

En últim terme, l'ús d'aplicacions i recursos digitals per a l'enregistrament, l'edició o la difusió d'imatges i sons facilita el desenvolupament de coneixements, destreses i actituds relacionats amb aquesta matèria, generant al mateix temps una oportunitat per a la reflexió sobre la necessitat de respectar la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CD3, CPSAA1.1, CPSAA1.2, CC3, CE3, CCEC3.1, CCEC3.2.

3. Seleccionar i utilitzar les tècniques, eines i convencions del llenguatge i la producció audiovisual, tenint en compte tots els seus aspectes (guió, planificació, interpretació, enregistrament, edició, etc.), per realitzar creacions audiovisuals de manera col·lectiva i aprendre a desenvolupar-se en circumstàncies diverses.

El procés de realització d'una producció audiovisual col·lectiva és complex i requereix de la participació d'un nombre de persones relativament ampli per a cobrir tots els seus aspectes (guió, planificació, interpretació, enregistrament, edició, etc.), que impliquen des de la correcta utilització de les convencions del llenguatge audiovisual, fins a l'organització d'equips humans. A més, l'entorn

digital propi del treball audiovisual contemporani es caracteritza per la necessitat d'adaptació a la transformació permanent de les eines i les tecnologies que genera, per la qual cosa els alumnes han de saber seleccionar-les i utilitzar-les, demostrant un coneixement actiu de les mateixes en les creacions pròpies.

D'altra banda, la producció audiovisual implica un procés de treball pautat i ordenat, amb fases marcades i una divisió de les tasques molt clara, perquè els imprevistos no perjudiquin el projecte. Els alumnes han d'organitzar les seves creacions, atès aquest procés, elaborant la documentació apropiada i adquirint mitjançant la pràctica la flexibilitat necessària per a adaptar-se a aquests imprevistos, que poden abastar des de l'absència forçosa d'un membre de l'equip, fins a la impossibilitat de dur a terme el pla de rodatge previst a causa de les condicions meteorològiques. A això cal afegir tota classe de circumstàncies en les quals els alumnes també han d'aprendre a desenvolupar-se, com la impossibilitat de comptar amb els equips tècnics idonis per a la realització del planejat, per la qual cosa ha de mostrar imaginació i soltesa en l'ús dels mitjans disponibles.

Finalment, és important que els alumnes aportin a aquesta experiència una preocupació per la sostenibilitat, la qual cosa implica controlar el consum d'electricitat, treure còpies impreses solo dels documents de treball que resultin indispensables o generar el mínim de residus possible.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors:
STEM3, CD2, CD3, CPSAA3.1, CE2, CCEC4.1, CCEC4.2

4. Determinar el públic destinatari d'una producció audiovisual, analitzant les seves característiques i atès el propòsit de l'obra, per adoptar el llenguatge, el format i els mitjans tècnics més adequats i seleccionar les vies de difusió més oportunes.

Atès l'ampli ventall de possibilitats d'acostament a la creació audiovisual que caracteritza a la nostra època, exemplificat en la multiplicació i mutació contínua dels formats que se li associen, és molt important que els alumnes aprenguin a dissenyar produccions audiovisuals a partir de l'elecció prèvia, conscient i informada, del públic al qual vol dirigir-se. Per això, han de plantejar-se tant l'adequació del llenguatge a emprar, com els mitjans tècnics a utilitzar i el format en el qual enquadrar-les. Les diferències entre una peça de videoart pròpia d'un museu d'art contemporani, els continguts generats per *youtubers*, els múltiples formats televisius o un llargmetratge industrial de ficció han tant de veure amb les seves condicions de producció com amb el públic al qual estan destinats, a les característiques del qual estan supeditats. Encara que tots els exemples citats se serveixen del llenguatge audiovisual, el fan de maneres diferents i amb propòsits diferents, perquè es creen per a audiències diferenciades.

Entre les múltiples vies per a la difusió dels treballs audiovisuals, les d'accés més senzill són aquelles que proporciona internet, encara que no s'han de menysprear altres possibilitats. Els alumnes han de familiaritzar-se amb el major número d'elles, identificant les més adequades per a cada tipus de producció, de manera que pugui donar a conèixer les seves pròpies a un públic el més ampli possible. En qualsevol cas, la difusió de les produccions audiovisuals a través de diferents plataformes digitals en internet amplia el marc comunicatiu habitual dels alumnes, i en aquest sentit, és important que els alumnes avaluïn els riscos dels espais虚拟 utilitzats, conequin les mesures de protecció de dades personals i assegurin el respecte de la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

Finalment, és convenient que els alumnes aprenguin també a avaluar les reaccions de l'audiència, sempre de manera respectuosa, oberta i autocrítica, per al que es poden establir debats dins de l'aula o a l'entorn del centre educatiu si es duen a terme projeccions a aquest nivell, a més de recollir-se les reaccions que es produueixin en una eventual difusió per internet o per qualsevol altre mitjà.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: STEM3, CD2, CD3, CPSAA5, CE3, CCEC4.1, CCEC4.2.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1 Explicar els aspectes essencials de l'evolució del llenguatge fotogràfic i audiovisual, valorant els canvis que s'han produït al llarg de la història del mitjà.

1.2 Analitzar les qualitats plàstiques, formals i semàntiques de produccions fotogràfiques i audiovisuals de diferents estils, formats, gèneres i cultures, determinant les regles i codis per les quals es regeixen i valorant la flexibilitat d'aquestes normes.

1.3 Proposar interpretacions personals del patrimoni fotogràfic i audiovisual, argumentant des d'un criteri estètic propi.

Competència específica 2

2.1 Dissenyar produccions audiovisuals creatives que representin les idees, opinions i sentiments propis a partir d'un tema o motiu previs, incorporant les experiències personals i l'acostament a altres mitjans d'expressió.

2.2 Avaluar el rigor ètic i formal amb el qual s'usen les eines de creació audiovisual, analitzant diverses produccions, distingint críticament les maneres de presentar les informacions i els missatges, identificant la seva possible manipulació i reflexionant sobre la necessitat de respecte de la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

2.3 Realitzar produccions audiovisuals creatives que representin les idees, opinions i sentiments propis a partir d'un tema o motiu previs, utilitzant la pròpia presència en la imatge i la banda de so i emprant el llenguatge i els mitjans de producció amb rigor ètic i formal.

Competència específica 3

3.1 Confeccionar adequadament els equips de treball per a produccions audiovisuals col·lectives, identificant les diferents habilitats requerides i repartint les tasques amb criteri.

3.2 Planificar produccions audiovisuals determinant els mitjans i habilitats necessaris, tenint en compte tots els seus aspectes (guió, planificació, interpretació, enregistrament, edició, etc.), justificant raonadament la seva elecció i considerant els possibles imprevistos i la manera de resoldre'ls.

3.3 Demostrar flexibilitat i habilitat per a resoldre els imprevistos propis de les produccions audiovisuals, tenint-los en compte en la seva planificació i considerant de manera oberta les diferents possibilitats per a resoldre un problema sobrevingut.

3.4 Realitzar produccions audiovisuals de manera creativa, utilitzant correctament les tècniques, eines i convencions del llenguatge necessàries, valorant el treball col·laboratiu i intentant aconseguir un resultat final ajustat al projecte preparat prèviament.

Competència específica 4

4.1 Justificar l'elecció del llenguatge, el format i els mitjans tècnics en produccions audiovisuals, considerant prèviament el tipus de públic al qual es volen dirigir.

4.2 Seleccionar les vies de difusió més adequades per a produccions audiovisuals, tenint en compte el seu propòsit, valorant de manera crítica i informada les possibilitats existents, utilitzant entorns segurs i respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

4.3 Analitzar de manera oberta i respectuosa la recepció de les produccions audiovisuals presentades, comprovant l'adequació del llenguatge, el format i els mitjans tècnics de l'obra, així com de les vies de difusió, i extraient d'això un aprenentatge per al creixement creatiu.

Sabers bàsics

A Fites i contemporaneïtat de la fotografia i l'audiovisual. Formats audiovisuals

- Creació i evolució de la fotografia i el llenguatge audiovisual.
- Principals corrents en fotografia i cinema.
- La diversitat en les manifestacions fotogràfiques i audiovisuals contemporànies i del passat. Mitjans de comunicació convencionals i internet.
- Principals formats audiovisuals: curt, mitjà i llargmetratge de ficció, curt, mitjà i llargmetratge documental, sèrie, assaig filmic, formats televisius, videoclip, *fashion film*, espot, vídeo educatiu, vídeo corporatiu/institucional, formats associats a les xarxes socials, etc. Aspectes formals més destacats.

B Elements formals i capacitat expressiva de la imatge fotogràfica i el llenguatge audiovisual

- Pla (escala: valor expressiu) i presa, angulacions i moviments de càmera.
- Exposició, enfocament, enquadrament, profunditat de camp, camp i fora de camp.
- Conceptes bàsics sobre il·luminació.
- Composició per a imatge fixa i en moviment.
- Simbologia i psicologia del color. Exemples d'aplicació en grans obres del cinema i la fotografia.
- Retoc digital.
- Funcions de la imatge audiovisual.

C Narrativa audiovisual

- El guió literari. Fases d'elaboració. Escena i seqüència dramàtica. L'escaleta.
- El guió tècnic i l'*Storyboard*.
- La posada en escena: localitzacions, decorats (volumètrics i virtuals), caracterització, interpretació, il·luminació, moviment.
- La banda de so: perspectiva sonora i possibilitats expressives.
- El muntatge i la postproducció. Evolució i gramàtica.
- Els llenguatges de la televisió i la publicitat.

D La producció audiovisual. Tècniques i procediments

- Equips humans de treball en la producció audiovisual: direcció, producció, cambra/fotografia, so, art, postproducció.
- La distribució de tasques en la producció audiovisual: criteris de selecció a partir de les habilitats requerides.
- Fases de treball: preproducció, rodatge i postproducció.
- Estratègies de selecció de tècniques, eines i convencions audiovisuals.
- Mitjans tècnics de realització: càmera i accessoris, microfonia, equip d'il·luminació.
- Enregistrament de so, sincrònic i recreat.
- Principals programaris d'edició no lineal.

- Difusió de continguts audiovisuals: xarxes socials, sales comercials, espais d'exhibició alternatius, festivals cinematogràfics en línia i presencials, etc.
- Protecció de dades, propietat intel·lectual i drets d'autoria.
- Tècniques i estratègies d'avaluació de les produccions audiovisuals.

Dibuix Artístic

En dibuixar, la mirada es converteix en observació precisa i contemplació que abstreu i sintetitza la realitat a través de l'expressió gràfica. El dibuix és, per tant, un procés interactiu d'observació, reflexió i representació. Un procés que requereix una tècnica inicial, conèixer els seus recursos i elements fonamentals, un exercici continu d'entrenament i pràctica.. El seu compliment implica comprendre el seu llenguatge i com hi intervenen les formes i les seves relacions, les estructures, els volums, la perspectiva, les proporcions, el comportament de la llum i el color. Partint de la consideració del dibuix com un mètode de treball gairebé científic d'exploració i indagació, no convé oblidar els avanços que s'han aconseguit al llarg de la història ni les solucions que s'han aportat als problemes de formulació gràfica d'un entorn tridimensional. L'anàlisi de diferents obres ajuda a identificar els camins que ja s'han recorregut, de manera que els alumnes poden servir-se d'ells en la seva pròpia incursió en el dibuix. El dibuix és un llenguatge universal que suposa una activitat intel·lectual com a mitjà d'anàlisi i coneixement. És el primer enllaç d'unió entre la idea i la seva representació gràfica, la qual cosa propicia que sigui l'origen de múltiples activitats creadores i resulti imprescindible en el desenvolupament de totes les altres arts, ja que és un pas previ en la resolució de projectes i propostes artístiques. Això fa que els tipus de dibuix i els seus àmbits d'aplicació siguin extensos i variats, amb àrees de coneixement molt diferents i amb necessitats formals i tècniques igualment diverses. Es constitueix com un llenguatge específic i complex que presenta múltiples possibilitats pràctiques, organitzatives i expressives.

No obstant això, el dibuix no sols és l'origen de múltiples activitats artístiques o una eina de coneixement, també és un instrument d'expressió i comunicació: en utilitzar-ho, es projecta una visió del món en la qual es combinen l'estudi atent i analític de la realitat i la reinvenció que en fa la imaginació. El dibuix, a més de servir per a realitzar les primeres exterioritzacions de pensaments i emocions, és íntim i directe, alliberador en la seva immediatesa; en definitiva, suposa un primer intent d'apropiació de l'espai. El traç i el gest revelen sens dubte una necessitat creativa. Aquesta necessitat i l'assimilació de la ubicació espacial han anat evolucionant al llarg de la història de la humanitat. El dibuix conté l'essència de l'ésser humà, és representatiu de la seva autora o autor i, en conseqüència, té un valor autònom com a obra d'art.

Tenint en compte tots aquests aspectes, la matèria de dibuix artístic presenta una sèrie de competències específiques que busquen assegurar l'adquisició dels coneixements, les destreses i les actituds necessàries per a la seva aplicació en diferents projectes i àmbits, descobrint el dibuix com a llenguatge gràfic i desenvolupant en l'alumnat la facultat de l'observació activa . Així mateix cerca promoure una sensibilitat estètica cap a les obres pròpies i les dels altres, tot descobrint el dibuix com a mitjà independent de l'expressió personal. Aquestes competències específiques emanen de les competències clau i els objectius establerts per a la etapa de batxillerat, especialment, dels descriptors de la

